

ЕКОНОМІКО-ЕНЕРГЕТИЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИННИЦТВІ

Шульга Л.В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Висвітлено основні аспекти економіко-енергетичної оцінки виробничих процесів у тваринництві та виявлено шляхи підвищення рівня енергетичної ефективності продукції тваринництва.

The basic aspects of leadthrough of economy power estimation of production processes are reflected in stock-raising and found out the ways of economy and increase of level of power efficiency of products of stockraising.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи аграрного виробництва України вимагає оцінки ефективності споживання різноманітних та різновимірних ресурсів, задіяних у виробництві продукції, що здатна охарактеризувати доцільність споживання ресурсів. Ефективність виробництва значною мірою визначається критеріями зростання обсягів виробництва та окупністю ресурсів. Обмеженість і висока вартість ресурсів потребує дослідження їх використання з метою отримання максимальної кількості продукції за мінімальних витрат енергії.

Варто зазначити, що енергозберігаючим технологіям у тваринництві останніми роками приділяється особлива увага. У більшості наукових праць з енергозбереження у тваринництві вирішуються питання: зменшення витрат на будівництво приміщень для тварин; забезпечення виконання трудомістких процесів із високим рівнем продуктивності праці механізмами та обладнанням, яке потребує мінімальних витрат палива й електроенергії; використання земельних ресурсів для повноцінної годівлі; забезпечення комфортного утримання тварин та інші енергозберігаючі технічні рішення.

Тому, сучасний етап розвитку АПК вимагає оцінки ефективності споживання ресурсів, на основі використання різних критеріїв і показників, які допомагають охарактеризувати ресурсоспоживання у виробництві продукції тваринництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування й ефективного використання ресурсного потенціалу, а також енергоекономічного виробництва продукції тваринництва досліджували вітчизняні і зарубіжні вчені-аграрники: Андрійчук В.Г., Базарова Є. І., Буга В.К., Вержанський В.П., Глущенко Д.П., Горда А.С., Гришко В.В., Малиш М.Н., Мороз О.В., Надворняка Я.М., Рабштина В. М., Рижкова В.Г., Шпичак О.М. та інші.

Постановка завдання. Розкрити елементи економіко-енергетичної оцінки виробничих процесів у тваринництві та визначити напрями економії енергетичних ресурсів при виробництві продукції тваринництва й підвищення енергетичної ефективності галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна ефективність будь-якого процесу виробництва, заходів у виробничій і невиробничій сферах визначається шляхом співставлення витрат на заходи і результати, їх освоєння. Тому, ефективність аграрного виробництва необхідно розглядати не тільки через зростання його обсягів, але й з урахуванням якісних характе-

ристик, економічного виробництва – форми економії затрат живої та уречевленої праці, раціонального використання виробничих ресурсів, особливо біологічних. Надзвичайно важлива роль при цьому відводиться підвищенню ефективності використання ресурсів тваринництва, яке полягає у формуванні необхідних умов для забезпечення розширеного виробництва енергоощадної продукції тваринництва. При цьому забезпечується тісний зв'язок між біологічними ресурсами тваринництва у вигляді енергоощадних тварин і кормовими енергоносіями. Збільшення поголів'я сприяє зростанню виробництва органічного добрива, яке використовують для підвищення врожайності сільськогосподарських культур, у тому числі кормових, що дасть змогу забезпечити повноцінною годівлею тварин, які перетворюють енергію корму в енергію тваринницької продукції. Забезпечення такого зв'язку в енергозберігаючих технологіях є необхідною умовою при розв'язанні проблем енергоощадного виробництва та одержання прибутку.

Специфіка технологій виробництва продукції тваринництва полягає у щоденному споживанні енергії на обслуговування тварин (поїння, годування, доїння, збирання яєць, прибирання приміщень тощо) у суворо визначені часові періоди в поєднанні з періодично повторюваними операціями (вибіркавка, стрижка, запліднення, забій тощо), що визначають і організаційно-економічно обумовлюють доцільність застосування енергії. Вона є основою удосконалення технологій виробництва і підвищення якості продукції тваринництва і птахівництва, виробництва і раціонального використання кормів, удосконалення автоматизованих установок і потокових ліній, здешевлення продукції, поліпшення соціальних умов життєздатності працівників ферм.

В Україні перевищення сукупних енерговитрат на отримання 1т молока порівняно з США складає 1,6 разу, а свинини – у 2,1 рази. Ця різниця в першу чергу пояснюється низькою продуктивністю корів і свиней, високими питомими витратами кормів і робочого часу. У загальних енергетичних витратах на виробництво продукції тваринництва найбільшу частку (54-60%) складає енергія, що витрачена на виробництво і приготування кормів. В цьому аспекті слід докласти максимум зусиль щодо енергозбереження.

Отже, проблема енергоощадження в тваринництві є життєво важливою, а опрацювання енергоощадних технологій, систем машин і обладнання дозволить підвищити конкурентоздатність виробництва. Глибоке дослідження складових енергоспоживання на виробництві продукції і обслуговування тварин сприятиме формуванню загальної стратегії збереження енергоощадження та конкретних рішень щодо здійснення технологічних процесів і операцій.

З цією метою нами проведено дослідження механізму енергозаощадження при виробництві молока за допомогою комплексної системи чинників направлених на стимулювання економії витрат енергії ресурсів, впровадження енергозберігаючих заходів для забезпечення виробництва молока з мінімальними витратами енергії ресурсів і в грошовому і натуральному виразі (рис. 1).

На ефективність комплексної системи енергоощадження впливають безліч чинників, оскільки кожне аграрне підприємство здійснює свою діяльність не ізольовано, а в певному контакті із навколишнім середовищем, яке пред-

ставлене двома видами чинників: зовнішніми та внутрішніми. Внутрішні були розглянуті вище. Фактори зовнішнього середовища формуються за межами підприємства. До них належать неконтрольована лібералізація цін на матеріально-технічні ресурси (пальне, мастила, обладнання, запасні частини, мінеральні добрива тощо), податкова політика, рівень інфляції, система законодавчих актів тощо і підприємству до них необхідно лише пристосуватися. А внутрішнє середовище формується на рівні аграрного підприємства, яке їх змінює і повинно ними вірно управляти з метою досягнення вищої ефективності від своєї діяльності.

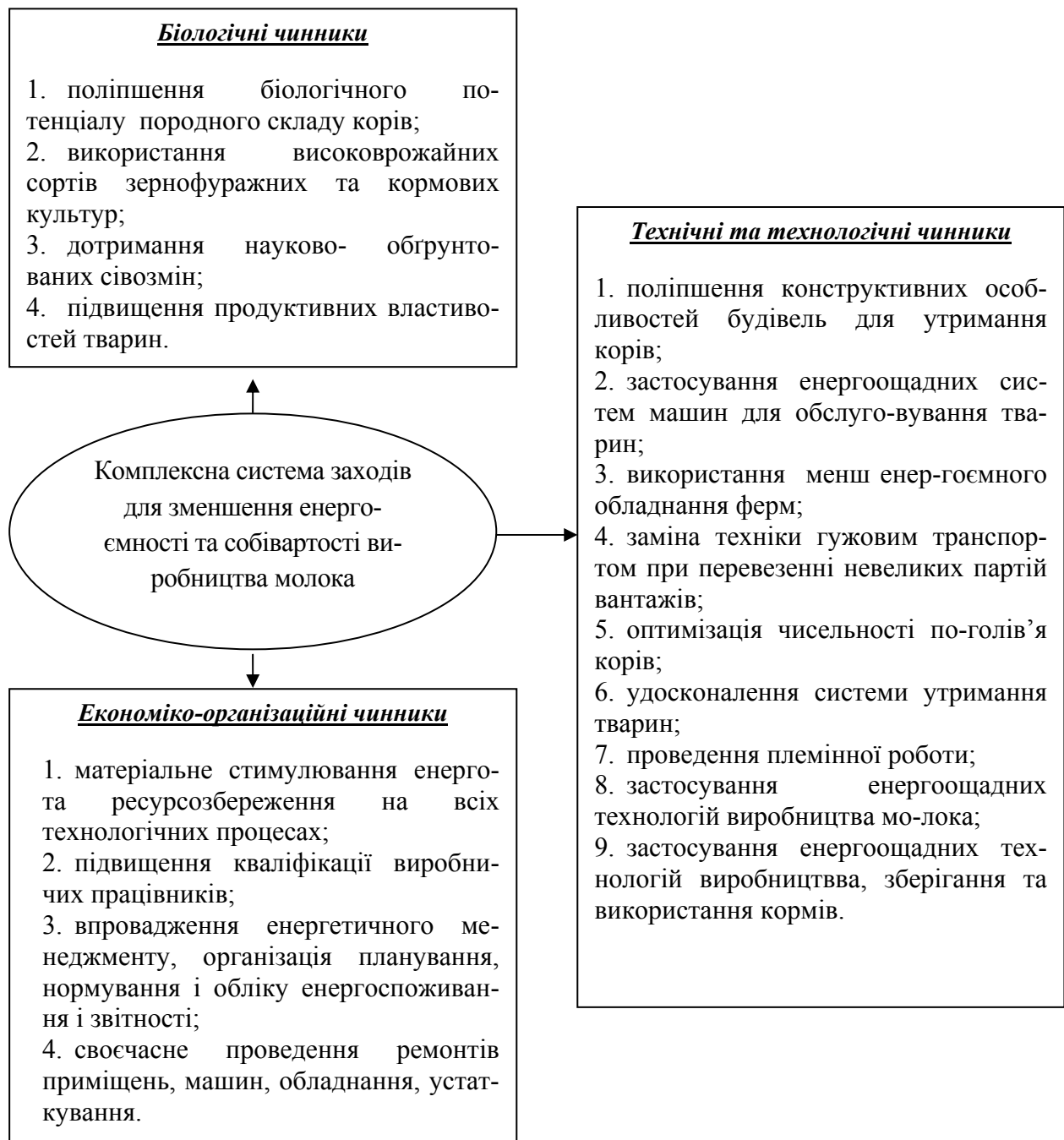

Рис. 1. Схема комплексної системи внутрішніх чинників механізму енергозощадження при виробництві молока

Прагнення аграрного виробництва до енергоощадження може визначити ситуацію, за якої енергетична та економічна ефективність не співпадатимуть і перевага надаватиметься першій на шкоду другій. Але за будь-яких умов не слід нехтувати вартісною оцінкою в інтересах енергетичної, оскільки необхідне таке об'єктивне співвідношення цих взаємопов'язаних підходів, яке б забезпечувало можливості заощадження ресурсів.

Результативність функціонування енергетичного і економічного механізму оцінювання заходів найефективніше при використанні елементів у комплексі. Це буде основою опрацювання програми здійснення організаційних, технічних і технологічних заходів на рівні підприємства, а величина економічного ефекту буде основою стимулювання енергозбереження у виробництві продукції.

Висновки. Отже, аналіз споживання ресурсів і здійснення заходів їх збереження дозволить узагальнити, згрупувати в єдину систему по видах ресурсів і виділити найбільш пріоритетні із них як елементи економічного механізму енергозбереження.

Література:

1. Гришко В.В. Рекомендації по ресурсо- і енергозбереженню в АПК / Гришко В. В., Рабштина В. М. – Полтава: ОДГВ “Полтавський літератор”, 1993. – 43 с.
2. Корчемний М. Енергозбереження в агропромисловому комплексі / Корчемний М., Федорейко В., Щербань В. – Тернопіль: Підручники і посібник, 2001. – 984 с.

УДК 65.012.123:339.924

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Шульженко І.В., к.е.н, доцент

Полтавська державна аграрна академія

Стаття присвячена підвищенню ролі управлінських рішень в умовах інтеграції АПК. Запропоновано використання якісних методів і моделей оптимізації управлінських рішень.

Article is devoted to the role of management decisions in terms of integration of AIC. Proposed use of qualitative methods and models of optimization of management decisions.

Постановка проблеми. Найважливішим резервом підвищення ефективності всього суспільного виробництва є підвищення якості прийнятих рішень, що досягається шляхом удосконалення моделей та методів прийняття рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну та методологічну основу дослідження становили праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Василенко В.А., Дерлоу Д., Друкер П.Ф. Завадський Й.С., Кредісов А.І., Мескон М.Х., Осовська Г.В., Осовський О.А. Панченко Є.Г., Хміль Ф.І., базові державні нормативно-правові акти. Однак наявність дискусійних питань потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Основним завданням публікації є дослідження впливу методів прийняття управлінських рішень на досягнення більш ефек-